

Geometrická přesnost ve výstavbě

Přesnost měření – co to je :

- **Měření se provádí vždy v oficiálním systému** – dnes Nařízení vlády ČR č. 430/2006 Sb. = O stanovení geodetických referenčních systémů a státních mapových děl závazných na území státu a zásadách jejich používání“ zjednodušeně - pro výstavbu je to S-JTSK a Bpv
- **Přesnost se vyjadřuje vůči tomuto systému** – jde o „absolutní přesnost“ opakovatelnost měření (přijde jiný měřič, jiným strojem, v jiných podmínkách, v jiný čas). Není to porovnání dvou měření „okamžitě“ po sobě.
- **Vlivy, které se postupně promítají do výsledku měření**
  - = přesnost určení výchozí sítě (přesnost podkladu)
  - = přesnost ustavení přístroje na bodě výchozí sítě
  - = přesnost měření úhlů a délek (klimatické podmínky, osobní chyby, stav cílů, atd.)
  - = realizace bodu (ustavení výtyčky s hranolem, co je značka = realizace bodu)

Terminologie

**Tolerance = ΔX .... Vždy ABSOLUTNÍ HODNOTA ,
NE $\pm$
ČSN 73 0202**

Mezní odchylka geom. parametru = δ_{xmet}

Směrodatná odchylka = σ

Interval spolehlivosti = t (volí se 2 pro jednoduchá měření a 3 pro velmi složitá měření)

Terminologie a vztahy

Název	Označení	V normě	Definice
Geometrický parametr	x	ČSN 73 0202	Délková nebo úhlová veličina nebo jejich modifikace (např. výška) vztahující se ke stavebním objektům nebo jejím částem
Nominální hodnota geometrického parametru	x_{nom}	ČSN 73 0202	Hodnota geometrického parametru stanovená v projektové dokumentaci
Skutečná hodnota geometrického parametru	x_i	ČSN 73 0202	Hodnota geometrického parametru zjištěná měřením s určenou přesností
Odchylka (skutečná odchylka geometrického parametru)	δx	ČSN 73 0202	algebraický rozdíl mezi skutečnou a nominální hodnotou geometrického parametru (<i>měřená – daná</i>)
Tolerance	Δx nebo Tx	ČSN 73 0202	Absolutní hodnota rozdílu mezních hodnot geometrického parametru
Mezní odchylky geometrického parametru	δx_{inf} δx_{sup}	ČSN 73 0202	algebraické rozdíly mezi mezními hodnotami a nominální hodnotou geometrického parametru)
Směrodatná odchylka	σ někdy s	ČSN ISO 7078	Pro metodu (dříve se používal pojem <i>střední kvadratická chyba</i>)

Pro kontrolní měření platí – ČSN 73 0212-1

**Vztah tolerance a mezní odchylky kontroly měření
(met – znamená mezní)**

$$\delta_{xmet} \leq \Delta X / 5$$

Vztah mezní a směrodatné odchylky kontroly

$$\delta_{xmet} \leq t \cdot \sigma_{xmet}$$

tedy

$$\sigma_{\text{xmet}} \leq \Delta X / (5 \cdot t)$$

a pak můžeme zpochybnit měření

To tedy znamená, že pro jednoduché měření $t = 2,0$ a při požadavku na přesnost měření $\Delta X = 10 \text{ mm}$ je nutno měřit s přesností dané směrodatnou odchylkou měření $\sigma_{\text{xmet}} = 1,0 \text{ mm}$ což je prakticky nemožné.

Rejstřík použitých termínů a písemných značek

Tabulka z ČSN 73 0202

Termín	Značka
Geometrický parametr	X
Nominální hodnota	x_{nom}
Mezní hodnoty	
- dolní	x_{min}
- horní	x_{max}
Skutečná hodnota	x_i
Směrná hodnota	x_s
Mezní odchylky	
- dolní	δx_{inf}
- horní	δx_{sup}
Skutečná odchylka	δx_i
Odchylka polohy bodu	δp_i
Tolerance	$\Delta x, T_x$
Střed tolerančního intervalu	x_c
Střední hodnota	μ
Odchylka středu tolerančního intervalu	δx_c
Mezní odchylka od středu tolerančního intervalu	δx
Systematická odchylka	$\delta \mu$
Směrodatná odchylka	σ
Rozsah výběru	n_{-}
Výběrový průměr	x_{-}
Výběrová systematická odchylka	δx
Výběrová směrodatná odchylka	S
Hodnoty normované náhodné veličiny	μ
- nejmenší	μ_{min}
- největší	μ_{max}
Přetvoření	εX

Pro monolitické betonové konstrukce platí ČSN 73 0210-2 (výťah hodnot)

Tabulka A.1.1 - Mezní rozměry celkových rozměrů a polohy konstrukcí
(hodnoty v mm)

Tzn. Mezní odchylky

Předmět		Základní rozměry v m				
		do 4	nad 4 do 8	nad 8 do 16	nad 16 do 25	nad 25
1		2	3	4	5	6
1	Rozměry v půdorysu např. délky, šířky	± 12	± 15	± 20	± 25	± 30
2	Rozměry v nárysu např. výšky podlaží, podest, vzdálenosti úložných ploch	± 15	± 15	± 20	± 30	± 30
3	Světlé rozměry v půdoryse např. rozměry mezi podporami (sloupy, stěnami atd.)	± 15	± 20	± 25	± 30	
4	Světlé rozměry v nárysu např. mezi podporou a stropem, mezi průvlaky atd.)	± 20	± 20	± 30		
5	Světlé rozměry otvorů např. pro okna, dveře atd.	± 12	± 16			

Tabulka A.1.2 – Mezní odchylky rozměrů průřezu konstrukcí
(hodnoty v mm)

Předmět		Základní rozměry v m			
		do 0,120	nad 0,20 do 0,250	nad 0,250 do 0,500	nad 0,500
1		2	3	4	5
1	Stěny	± 4	± 6	± 8	± 10
2	Stropy	± 6	± 8	± 10	± 12
3	Sloupy	± 3	± 4	± 5	± 6
4	Průvlaky, trámy	± 5	± 6	± 8	± 10

Tabulka A.2.1 – Tolerance rovinnosti rovinných ploch
(hodnoty v mm)

Předmět		Pro delší rozměr plochy v m				
		do 1,0	nad 1 do 4,0	nad 4,0 do 10	nad 10 do 16	nad 16
1		2	3	4	5	6
1	Nedokončené povrchy stropů	4	6	12	15	20
2	Nedokončené povrchy stropů se zvýšenými nároky	podle funkčních požadavků				
3	Stěny s nedokončenými povrchy	6	12	15	20	25
4	Stěny s nedokončenými povrchy se zvýšenými nároky	podle funkčních požadavků				

Tabulka A.2.2 Tolerance místní rovinnosti povrchů rovinných ploch
(hodnoty v mm)

Předmět		Na vztažnou délku 2 m
1		2
1	Stropy s nedokončeným povrchem	6
2	Stropy s nedokončeným povrchem se zvýšenými nároky	podle funkčních požadavků
3	Stěny s nedokončeným povrchem	6
4	Stěny s nedokončeným povrchem se zvýšenými nároky	podle funkčních požadavků

Tabulka A.2.3 – Tolerance místní přímosti
(hodnoty v mm)

Předmět		Na vztažnou délku 2 m
1		2
1	Hrany, kouty, (stěny, stropy, otvory atd.)	6
2	Hrany průvlaků, trámů, sloupů	8

Tabulka A.3.1 – Mezní odchylky svislosti svislých konstrukcí
(hodnoty v mm)

Předmět		Výška konstrukce v m		
		do 2,5	nad 2,5 do 4,0	nad 4,0
1		2	3	4
1	Stěny ^{*)}	± 5	± 8	± 12
2	Sloupy ^{*)}	± 4	± 6	± 10
*) Určené povrchové přímky nebo hrany				

Tabulka A.3.2 – Tolerance vodorovnosti vodorovných konstrukcí
(hodnoty v mm)

Předmět	Délka konstrukce v m			
	do 4,0	nad 4,0 do 8	nad 8 do 16	nad 6
1	2	3	4	5
Stropy, průvlaky v jednom poli	6	8	15	20

Tabulka A.3.3 – Tolerance rovnoběžnosti protilehlých konstrukcí
(hodnoty v mm)

Předmět	Rozpětí vzdálenosti v m		
	do 4,0	nad 4,0 do 8,0	nad 8,0 do 16,0
1	2	3	č
Protilehlé stěny, průvlaky , trámy	10	12	20

Tabulka A.3.4 – Mezní odchylky pravoúhlosti nebo daného sevřeného úhlu
(hodnoty v mm)

Předmět	Délka konstrukcí ^{*)}			
	do 4,0	nad 4,0 do 8	nad 8 do 16	nad 16
1	2	3	4	5
Sousední stěny, průvlaky, trámy atd.	± 4	± 6	± 8	± 10
*) pro kratší rameno sevřeného úhlu				